

<https://doi.org/10.15407/econlaw.2019.02.095>

УДК 346.21

М.В. ХУДЕНКО, адвокат, член Комітету цивільного права та процесу
Рада адвокатів Київської області, м. Київ, Україна

 orcid.org/0000-0002-7275-3744

НЕЗАЛЕЖНА ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВА ПРИРОДА

Ключові слова: Господарський кодекс України, незалежна професійна діяльність, підприємницька діяльність, некомерційна господарська діяльність, арбітражні керуючі, приватні виконавці, адвокати.

Обґрунтовано неможливість повного віднесення незалежної професійної діяльності до підприємницької або некомерційної господарської діяльності. Мета одержання прибутку в осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність, хоча і другорядна, але наявна. Встановлено, що за своєю природою незалежна професійна діяльність знаходиться посередині між підприємницькою та некомерційною господарською діяльністю, і тому її можна назвати змішаною (за критерієм мети одержання прибутку). Визнанню незалежної професійної діяльності видом господарської діяльності повинно передувати нормативне закріплення осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність, як учасників відносин у сфері господарювання та суб'єктів господарювання.

Вступ. Традиційно суб'єкти господарювання поділяються на господарські організації та підприємців. Саме такий підхід закріплений у ч. 2 ст. 55 Господарського кодексу України [1].

Г.В. Пронська, розглядаючи види суб'єктів господарського права, визначала критерій «людського складу» і на його основі об'єднання осіб називала господарськими організаціями, а індивідуальних суб'єктів (окремих осіб) — індивідуальними підприємцями [2, с. 520].

З незрозумілих причин і чинне законодавство, і науковці пропонують індивідуальним суб'єктам (окремим особам) здійснювати в межах господарської діяльності лише підприємницьку діяльність, яка спрямована на одержання прибутку. Прибуток (доход) суб'єкта господарювання є показником фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань [1].

Цікаво, що Закон України «Про власність», який втратив чинність, у ч. 1 ст. 19 передбачав таке положення: громадяни мають право використовувати належне їм майно для ведення господарської та іншої не забороненої законом діяльності [3].

Це означає, що законом передбачалася можливість здійснення індивідуальними суб'єктами не тільки підприємницької діяльності, а й господарської некомерційної діяльності. Головною відмінною ознакою господарської некомерційної діяльності є те, що вона повинна здійснюватися без мети одержання прибутку.

Чинне законодавство не містить будь-яких заборон на здійснення індивідуальними суб'єктами (окремими особам) господарської некомерційної діяльності, але воно і не забезпечує такої можливості.

Так ч. 3 ст. 53 Господарського кодексу України дає змогу говорити про господарську діяльність громадян, які зареєстровані як суб'єкти некомерційного господарювання, але чинне законодавство прямо не передбачає такої реєстрації для громадян.

Вважаємо, що громадянами, які потребують законодавчо регламентованої можливості здійснення некомерційної господарської діяльності, є особи, що здійснюють незалежну професійну діяльність, а саме адвокати, нотаріуси, арбітражні керуючі, приватні виконавці та інші.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У Господарському кодексі України немає прямого посилання на осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність, як на учасників відносин у сфері господарювання або як суб'єктів господарювання. Тому у представників господарсько-правової науки природа незалежної професійної діяльності не викликала значного інтересу.

Загальну та видову характеристику суб'єктам господарського права у своїй монографії дав В.С. Щербина [4]. Певну увагу особам, які здійснюють незалежну професійну діяльність, приділяв у своїх роботах Д.О. Жоравович [5]. Податковий статус самозайнятих осіб, в тому числі тих, які здійснюють незалежну професійну діяльність, розглянуто в дисертаційній роботі С.С. Іванової [6].

Мета статті — обґрунтувати господарсько-правову природу незалежної професійної діяльності та належність осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність, до суб'єктів господарського права.

Результати дослідження. Особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність, наразі мають лише особливий податковий статус, але суб'єктами господарського права нарівні з іншими наукова спільнота їх не визнає.

Не можна сказати, що їхня діяльність є підприємицькою, оскільки одержання прибутку є другорядною метою такої діяльності, а не основною. Такі особи під впливом законодавчих, морально-етичних або інших норм повинні передовсім виконати свій суспіль-

ний обов'язок і лише потім розраховувати на прибуток.

Наприклад, арбітражні керуючі в справах про банкрутство відбираються автоматизованою системою та призначаються ухвалою (постановою) господарського суду. Ст. 115 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» передбачено, що арбітражний керуючий (розпорядник майна, керуючий санацією, ліквідатор) виконує повноваження за грошову винагороду. Проте право вимоги грошової винагороди виникає в нього в останній день кожного календарного місяця виконання ним повноважень [7]. Тобто, в силу законодавчих норм, арбітражний керуючий (розпорядник майна, керуючий санацією, ліквідатор), який надав згоду на участь у справі, має спочатку виконати свої повноваження, а лише потім розраховувати на відшкодування витрат та сплату грошової винагороди.

Стаття 30 Кодексу України з процедур банкрутства, який вводиться в дію у жовтні 2019 р., передбачає, що грошова винагорода арбітражного керуючого складається з основної та додаткової грошової винагороди [8]. Розмір основної грошової винагороди за виконання повноважень розпорядника майна або ліквідатора, керуючого санацією, реструктуризацією чи реалізацією — різний, але чітко визначений.

Частина 3 ст. 30 Кодексу України з процедур банкрутства визначає розмір додаткової грошової винагороди у відсотках, або від вартості стягнутого на користь боржника майна, яке на день відкриття провадження у справі перебувало у третіх осіб, або від суми погашених вимог кредиторів, як до цього було в ч. 3 ст. 115 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [7, 8]. Право вимоги додаткової грошової винагороди виникає в арбітражного керуючого лише з дня фактичного надходження до боржника стягнутого на його користь майна, яке на день відкриття провадження у справі перебувало у третіх осіб, або з дня фактичного надходження коштів на рахунок боржника, які спрямовуються на погашення вимог кредиторів [8]. Кодексом України з процедур банкрутства визначений випадок, коли додаткова винагорода не сплачується арбітражному керуючому. Він настає у випадку, якщо ви-

моги забезпеченого кредитора погашаються у зв'язку з продажем такому кредитору майна, що забезпечує його вимоги [8]. З цього випливає, що арбітражний керуючий має спочатку виконати свої повноваження, а вже потім може розраховувати на додаткову грошову винагороду і лише у визначених законом випадках.

Розміри грошових винагород та порядок відшкодування витрат арбітражного керуючого визначені законодавством, а тому одержані в результаті кошти можуть навіть не покрити усіх понесених витрат арбітражного керуючого та бути неспівмірними з обсягом виконаної ним роботи.

У приватних виконавців, які є суб'єктами незалежної професійної діяльності, ситуація з винагородою дещо краща за арбітражних керуючих. Ст. 31 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» передбачено, що за вчинення виконавчих дій приватному виконавцю сплачується винагорода. Винагорода приватного виконавця складається з основної та додаткової [9].

Так як і в арбітражних керуючих, основна винагорода приватних виконавців закріплена на законодавчому рівні. Порядок виплати та розмір основної винагороди приватного виконавця встановлений Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку виплати винагород державним виконавцям та їх розмірів і розміру основної винагороди приватного виконавця» [10]. Основна винагорода приватного виконавця стягується з боржника. Якщо виявиться, що у боржника відсутні кошти та майно для погашення боргу, то приватний виконавець може претендувати лише на додаткову винагороду або ж понесе збитки.

Якщо розмір та порядок виплати додаткової грошової винагороди арбітражного керуючого за виконання повноважень керуючого санацією чітко визначаються ч. 3 ст. 115 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [7], то додаткова винагорода приватного виконавця та порядок її сплати визначається угодою між приватним виконавцем та стягувачем.

Стаття 27 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» декларує, що фізичні або юридичні особи мають

право вільного вибору приватного виконавця з числа тих, відомості про яких внесено до Єдиного реєстру приватних виконавців України, з урахуванням суми стягнення та місця виконання рішення, визначеного Законом України «Про виконавче провадження» [9].

Можливість обирати між приватними виконавцями за різними критеріями, зокрема професійності чи розмірами додаткових витрат та винагороди, створює між ними конкуренцію.

Хоча у ч. 3 ст. 18 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» і міститься обмеження щодо того, що приватні виконавці під час здійснення своєї діяльності не можуть займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю [9], все ж їхня незалежна професійна діяльність може приносити їм прибуток. Але якщо в ході виконання виконавчого документа стане відомо, що це не принесе приватному виконавцю прибутку, то відмовитися від своїх обов'язків він не може.

Основною метою незалежної професійної діяльності адвокатів є здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнтові.

Кожен адвокат, відповідно до ст. 11 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», має скласти присягу, якою присягає у своїй адвокатській діяльності сумлінно забезпечувати право на захист, надавати правову допомогу та з високою відповідальністю виконувати покладені на нього обов'язки [11].

Правила адвокатської етики теж містять положення про пріоритети інтересів клієнта [12]. Морально-етичні та чинні законодавчі норми зобов'язують адвокатів сумлінно виконувати свої професійні обов'язки, надаючи правову допомогу клієнтам.

Водночас Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і Правила адвокатської етики закріплюють положення про гонорар — винагороду адвоката за здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту [11, 12].

Стаття 28 Правил адвокатської етики, що дублює в цій частині ст. 30 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачає, що порядок обчислення гонорару (фіксований розмір, погодинна оплата), підстави для зміни розміру гонорару, порядок його сплати, умови повернення тощо визна-

чаються в договорі про надання правової допомоги [11, 12]. Розмір гонорару визначається за погодженням адвоката з клієнтом. Адвокат має право у розумних межах визначати розмір гонорару, виходячи із власних міркувань. Під час встановлення розміру гонорару можуть враховуватися складність справи, кваліфікація, досвід і завантаженість адвоката та інші обставини [12].

Адвокат має право, окрім гонорару, стягувати з клієнта та / або особи, яка уклала договір в інтересах клієнта, кошти, необхідні для покриття витрат, пов'язаних із виконанням доручення. У договорі про надання правової допомоги можуть бути визначені види передбачуваних фактичних витрат, пов'язаних із виконанням доручення (оплата роботи фахівців, чії висновки запитуються адвокатом, транспортні витрати, оплата друкарських, копіювальних та інших технічних робіт, перекладу та нотаріального посвідчення документів, телефонних розмов тощо), порядок їх погашення (авансування, оплата по факту в певний строк та ін.), а також може бути визначений їхній обсяг [12].

Визначаючи суму гонорару, адвокат по суті намагається отримати належну оплату за свої послуги.

З цього можна зробити висновок, що адвокат, окрім виконання своїх обов'язків, також має на меті отримання прибутку. Він на власний ризик береться за доручення від клієнта, у результаті виконання яких клієнт може йому навіть не заплатити, або визначений договором про надання правової допомоги гонорар може не покрити усіх понесених адвокатом витрат. Першочергова мета для адвоката — це виконання професійних обов'язків, другорядна — отримання прибутку від своєї діяльності.

Слід зауважити, що адвокат не завжди може мати на меті отримання прибутку. Як зазначено у рішенні Ради адвокатів України «Про затвердження роз'яснення щодо можливості надання адвокатом (адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням) правової допомоги безоплатно (*Pro bono*)», адвокат також має право надавати правову допомогу на добровільних засадах і безоплатно (*Pro bono*) відповідно до законодавства України про адвокатуру та адвокатську діяльність на підставі договору про надання правової допомоги, в якому обо-

в'язково мають зазначатися умови надання правової допомоги *Pro bono* без сплати гонорару або з розміром гонорару в 0,00 грн [13].

Враховуючи фінансовий стан клієнта та інші істотні обставини, адвокат може самостійно вирішувати, чи надавати правову допомогу безоплатно (*Pro bono*), чи отримати від своєї діяльності прибуток.

Отже, не можна стверджувати про повністю некомерційний характер незалежної професійної діяльності. Особи, які її здійснюють, все ж мають на меті одержати прибуток, вони конкурують між собою та ризикують, приймаючи доручення замовника (клієнта).

Правовідносини, які виникають у процесі здійснення незалежної професійної діяльності, характеризуються поєднанням організаційних і майнових елементів. Організаційні елементи полягають в організації взаємодії з клієнтом, а також в упорядкуванні своєї діяльності відповідно до професійних стандартів організацій чи об'єднань, членом яких є особа, яка здійснює незалежну професійну діяльність. Майнові елементи зумовлені необхідністю використання власного або залученого майна для безпосереднього надання послуг клієнту чи для забезпечення відповідності здійснюваної діяльності професійним стандартам або вимогам законодавства (обов'язкова наявність робочого місця, програмного забезпечення, сейфа тощо).

Г.В. Пронська ознакою господарських правовідносин, крім особливого суб'єктного складу цих правовідносин, називає поєднання у змісті господарських правовідносин організаційних і майнових елементів. Цим господарські відносини відрізняються від цивільних (тільки майнова складова) і від адміністративних (тільки організаційна) [2, с. 498, 499].

Тому можна зробити висновок, що у процесі здійснення незалежної професійної діяльності між суб'єктами господарювання виникають саме господарські правовідносини, а не цивільні чи адміністративні.

Незалежну професійну діяльність також можна вважати видом господарської діяльності, тому що вона здійснюється у сфері суспільного виробництва, спрямована на надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

Серед ознак господарської діяльності О.М. Вінник називає такі: професійні засади

здійснення господарської діяльності та її зміст (виробництво та реалізація продукції, виконання робіт, надання послуг) відбувається не для власних потреб виробника, а для задоволення потреб інших осіб — споживачів у широкому розумінні (громадян як кінцевих споживачів, суб'єктів господарювання та різноманітних організацій, що використовують зазначені блага для задоволення своїх господарських чи інших потреб) [14, с. 9].

Із самого терміна *незалежна професійна діяльність* випливає ознака здійснення такої діяльності особами на професійних засадах. Особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність, мають не лише спеціальні знання, а й зобов'язані мати відповідне свідоцтво чи інший документ (дозвіл, сертифікат тощо), що підтверджує їхнє право на здійснення такої діяльності.

Надання правової допомоги адвокатом, чи то вчинення виконавчих дій приватним виконавцем, чи виконання повноважень арбітражного керуючого, відбувається не для їх власних потреб, а для задоволення потреб інших осіб — громадян, суб'єктів господарювання та різноманітних організацій, що отримують послуги для задоволення своїх господарських чи інших потреб.

Отже, притаманність перелічених ознак незалежній професійній діяльності підтверджує, що вона є видом господарської діяльності.

Господарська діяльність за критерієм мети поділяється на підприємницьку (комерційну) з метою одержання прибутку та на некомерційну — без такої мети.

Щоби визначити, до якого з цих видів господарської діяльності слід віднести незалежну професійну діяльність, потрібно порівняти її з ознаками підприємницької господарської діяльності та некомерційної господарської діяльності.

Частиною 1 ст. 42 Господарського кодексу України визначено, що підприємництво — це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Наведене у статті визначення дає змогу виокремити ознаки підприємництва (підприємницької діяльності): 1) самостійність; 2) ініці-

ативність; 3) систематичність; 4) ризиковість та 5) мета — одержання прибутку.

Самостійність як ознака підприємництва допомагає суб'єкту підприємництва вживати усі можливі заходи для успішності такого виду господарської діяльності та вчасно реагувати на зміну (кон'юнктури ринку), поведінку контрагентів, споживачів товарів, робіт, послуг тощо [15, с. 102].

Незалежній професійній діяльності теж притаманна ознака самостійності. Особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність, самостійно визначають, у яких напрямках вони будуть працювати, слідкують за попитом на їхні послуги та вживають заходи для досягнення успіху у своїй діяльності.

Ініціативність як ознака підприємницької діяльності забезпечує пошук нових напрямів такої діяльності, запровадження новітніх технологій, нових господарських зв'язків, оптимізацію власної діяльності [14, с. 11—12].

Систематичність передбачає здійснення підприємницької діяльності постійно та регулярно, а ризиковість (на власний ризик) як ознака підприємництва передбачає особисту відповідальність підприємства у разі неправильного вибору контрагентів за договором тощо [15, с. 102].

Незалежній професійній діяльності властиві ініціативність, систематичність та ризиковість. Особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність, вживають заходи для оптимізації та покращення своєї роботи, здійснюють пошук нових напрямів своєї діяльності та створюють нові послуги для задоволення потреб інших осіб, особисто несуть відповідальність у разі виникнення порушень або збитків у власній діяльності.

Існує презумпція систематичності здійснення незалежної професійної діяльності. Згідно з правилами та кодексами професійної етики, їхня дія поширюється на осіб, що здійснюють незалежну професійну діяльність, поки їх діяльність не буде припинена у визначеному законом порядку. Тобто особи, які мають право на здійснення незалежної професійної діяльності, вважаються такими, що здійснюють свою діяльність систематично з моменту їх реєстрації у відповідних реєстрах. Такі особи навіть не можуть бути безробітними. Наприклад, на думку Державної служби зайнятості, адвокат є особою, яка забезпечує себе роботою

самостійно, належить до зайнятого населення та не може бути визнаною безробітною. Натомість, протягом строку зупинення права на заняття адвокатською діяльністю адвокат не має права її здійснювати, а тому може бути зареєстрований як безробітний у державній службі зайнятості за умови відсутності на ринку праці підходящої роботи [16]. Така позиція доводить систематичність незалежної професійної діяльності.

Мета як ознака підприємництва передбачає отримання прибутку та досягнення економічних і соціальних результатів, відрізняє господарську комерційну діяльність від іншого виду господарської діяльності — господарської некомерційної діяльності [15, с. 102].

Як уже зазначалося раніше, особи, що здійснюють незалежну професійну діяльність, під впливом законодавчих, морально-етичних або інших норм повинні перш за все виконати свій суспільний обов'язок. Мета отримання прибутку виступає у них другорядною.

Незалежній професійній діяльності притаманні майже всі ознаки підприємницької господарської діяльності, окрім обов'язкової мети отримання прибутку.

Згідно ч. 1 ст. 52 Господарського кодексу України некомерційне господарювання — це самостійна систематична господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання, спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів без мети одержання прибутку.

Відсутність мети отримання прибутку є відмінною ознакою некомерційної господарської діяльності. Господарський кодекс України прямо і чітко заперечує таку мету для некомерційного господарювання.

Незалежна професійна діяльність на відміну від законодавчо визначеної некомерційної господарської діяльності все ж таки спрямована на отримання прибутку у більшості випадків її здійснення.

Висновки. Незалежну професійну діяльність не можна повністю відносити до підприємницької або некомерційної господарської діяльності. Мета одержання прибутку в осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність, хоча і другорядна, але наявна. Отже, за своєю природою незалежна професійна діяльність знаходиться посередині між підприємницькою та некомерційною господарською діяльністю, і тому її можна назвати змішаною (за критерієм мети одержання прибутку).

Визнанню незалежної професійної діяльності видом господарської діяльності повинно передувати нормативне закріплення осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність, як учасників відносин у сфері господарювання та суб'єктів господарювання. Так, п. 2 ч. 2 ст. 55 Господарського кодексу України потребує доповнення словами «або особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність», а ст. 128 потребує повного переосмислення з метою приведення її у відповідність до назви глави 13 Господарського кодексу України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18—22. Ст. 144.
2. Пронська Г.В. *Вибране*. Київ: Освіта України, 2013. 696 с.
3. Про власність: Закон України від 07.02.1991 № 697-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 20. Ст. 249.
4. Щербина В.С. Суб'єкти господарського права. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 264 с.
5. Жоравович Д.О. Правові аспекти визначення статусу самозайнятої особи. *Форум Права*. 2012. № 3. С. 190—195.
6. Іванова С.С. Податково-правовий статус самозайнятих осіб в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2017. 19 с.
7. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 № 2343-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 31. Ст. 440.
8. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18.10.2018 № 2597-VIII. *Голос України*. 2019. № 77.
9. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02.06.2016 № 1403-VIII. *Відомості Верховної ради України*. 2016. № 29. Ст. 535.
10. Про затвердження Порядку виплати винагород державним виконавцям та їх розмірів і розміру основної винагороди приватного виконавця: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.09.2016 № 643. *Офіційний вісник України*. 2016. № 75. Ст. 23.

11. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.
12. Правила адвокатської етики: Затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України від 09.06.2017. URL: http://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pravila/2019-03-15-pravila-2019_5cb72d3191e0e.pdf (дата звернення: 10.04.2019).
13. Про затвердження роз'яснення щодо можливості надання адвокатом (адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням) правової допомоги безоплатно (*Pro bono*): Рішення Ради адвокатів України від 23.04.2016 № 118. URL: http://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2016-04-23-r-shennya-rau-118_5735a1d5d7a7a.pdf (дата звернення: 10.04.2019).
14. Вінник О.М. Господарське право: навч. посіб. Київ: Правова єдність, 2009. 766 с.
15. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 816 с.
16. Чи може особа, яка має право на зайняття адвокатською практикою, отримати статус безробітного: поширені запитання до Державної служби зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/chy-mozhe-osoba-yaka-maye-pravo-na-zaynyattya-advokatskoju-praktykoju-otrymaty-status> (дата звернення: 10.04.2019).

Надійшла 22.04.2019

REFERENCES

1. *Hospodarskyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 No. 436-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2003. No. 18-22. Art. 144 [in Ukrainian].
2. Pronska H.V. *Vybrane*. Kyiv: Osvita Ukrainy, 2013. 696 p. [in Ukrainian].
3. *Pro vlasnist: Zakon Ukrainy vid 07.02.1991 No. 697-XII. Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR*. 1991. No. 20. Art. 249 [in Ukrainian].
4. Shcherbyna V.S. *Subiekty hospodarskoho prava*. Kyiv: Yurinkom Inter, 2008. 264 p. [in Ukrainian].
5. Zhoravovych D.O. *Pravovi aspekty vyznachennia statusu samozainiatoi osoby*. *Forum Prava*. 2012. No. 3. P. 190-195 [in Ukrainian].
6. Ivanova S.S. *Podatkovo-pravovyi status samozainiatykh osib v Ukraini: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Irpin, 2017. 19 p.* [in Ukrainian].
7. *Pro vidnovlennia platospromozhnosti borzhnyka abo vyznannia yoho bankrutom: Zakon Ukrainy vid 14.05.1992 No. 2343-XII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1992. No. 31. Art. 440 [in Ukrainian].
8. *Kodeks Ukrainy z protsedur bankrutstva: Zakon Ukrainy vid 18.10.2018 No. 2597-VIII. Holos Ukrainy*. 2019. No. 77 [in Ukrainian].
9. *Pro orhany ta osib, yaki zdiisniuiut prymusove vykonannia sudovykh rishen i rishen inshykh orhaniv: Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 No. 1403-VIII. Vidomosti Verkhovnoi rady Ukrainy*. 2016. No. 29. Art. 535 [in Ukrainian].
10. *Pro zatverdzhennia Poriadku vyplaty vynahorod derzhavnym vykonavtsiam ta yikh rozmiriv i rozmiru osnovnoi vynahorody pryvatnoho vykonavtsia: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 08.09.2016 No. 643. Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2016. No. 75. Art. 23 [in Ukrainian].
11. *Pro advokaturu ta advokatsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 05.07.2012 No. 5076-VI. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2013. No. 27. Art. 282 [in Ukrainian].
12. *Pravyla advokatskoi etyky: Zatverdzeni Zvitno-vybornym zizdom advokativ Ukrainy vid 09.06.2017*. URL: http://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pravila/2019-03-15-pravila-2019_5cb72d3191e0e.pdf [in Ukrainian].
13. *Pro zatverdzhennia roziasnennia shchodo mozhylyvosti nadannia advokatom (advokatskym biuro, advokatskym obiednanniam) pravovoi dopomohy bezoplatno (Pro bono): Rishennia Rady advokativ Ukrainy vid 23.04.2016 No. 118*. URL: http://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2016-04-23-r-shennya-rau-118_5735a1d5d7a7a.pdf [in Ukrainian].
14. *Vinnyk O.M. Hospodarske pravo: navch. posib*. Kyiv: Pravova yednist, 2009. 766 p. [in Ukrainian].
15. *Naukovo-praktychni komentari Hospodarskoho kodeksu Ukrainy*. Kyiv: Yurinkom Inter, 2019. 816 p. [in Ukrainian].
16. *Chy mozhe osoba, yaka maie pravo na zainiattia advokatskoiu praktykoiu, otrymaty status bezrobitnoho: poshyreni zapytannia do Derzhavnoi sluzhby zainiatosti*. URL: <https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/chy-mozhe-osoba-yaka-maye-pravo-na-zaynyattya-advokatskoju-praktykoju-otrymaty-status> [in Ukrainian].

Received 22.04.2019

М.В. Худенко

Совет адвокатов Киевской области, г. Киев, Украина

НЕЗАВИСИМАЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ: ХОЗЯЙСТВЕННО-ПРАВОВАЯ ПРИРОДА

Обоснованно невозможность полного отнесения независимой профессиональной деятельности к предпринимательской или некоммерческой хозяйственной деятельности. Цель получения прибыли у лиц, осуществляющих независимую профессиональную деятельность, хотя и второстепенная, но присутствует. Установле-

но, что по своей природе независимая профессиональная деятельность находится посередине между предпринимательской и некоммерческой хозяйственной деятельностью, и поэтому ее можно назвать смешанной (по критерию цели получения прибыли). Признанию независимой профессиональной деятельности видом хозяйственной деятельности должно предшествовать нормативное закрепление лиц, осуществляющих независимую профессиональную деятельность, в качестве участников отношений в сфере хозяйствования и субъектов хозяйствования.

Ключевые слова: Хозяйственный кодекс Украины, независимая профессиональная деятельность, предпринимательская деятельность, некоммерческая хозяйственная деятельность, арбитражные управляющие, частные исполнители, адвокаты.

M.V. Khudenko

Bar Council of Kyiv Region, Kyiv, Ukraine

orcid.org/0000-0002-7275-3744

INDEPENDENT PROFESSIONAL ACTIVITY: ECONOMIC AND LEGAL NATURE

The current legislation does not contain any prohibitions on the realization by individual entities (individuals) of commercial non-commercial activities, but it does not provide such an opportunity.

We believe that individuals who require legal regulation of the possibility of non-commercial economic activities are persons who carry out independent professional activities, namely lawyers, notaries, arbitration managers, private performers and others.

There is no direct reference in the Economic Code of Ukraine to persons engaged in independent professional activities, either as participants in economic relations or as economic entities. Accordingly, representatives of the economic law science did not cause significant interest to nature of independent professional activities.

Individuals engaged in independent professional activities currently have only a special tax status, but a scientific community are not recognize them as economic entities by a par with other ones.

It is substantiated the impossibility of fully transmitting independent professional activity to entrepreneurial or non-commercial economic activity. The purpose of receiving income for individuals who engaged independent professional activities is secondary, but present. It is established that by its nature independent professional activity is in the middle between entrepreneurial and noncommercial economic activity and therefore it can be called mixed (on the criterion of the purpose of profit).

Recognition of independent professional activity as a type of economic activity should be go with the normative fixation of persons engaged independent professional activities as participants in economic relations and as economic entities.

Keywords: Economic Code of Ukraine, independent professional activity, entrepreneurial activity, noncommercial economic activity, arbitration managers, private performers, lawyers.